

ZIŅAS

Ar ūdeni var apieties taupīgāk

DAINA MARCINKUS

Saldū, Kapelleru namā, notika Kurzemes plānošanas reģiona rīkota publiska saruna par lietussūdens un notekūdeņu atkārtotu izmantošanu *Sasmel izlieto ūdeni!*

Informatīva kampaņa par šo tēmu ir starptautiska projekta *Waterman* aktivitāte, kurā diskusijā par ūdens taupīgu izmantošanu iesaistītas ne tikai pašvaldības, bet arī iedzīvotāji. *Waterman* apvieno sešu Baltijas valstu 11 organizācijas nolūkā reaģēt uz klimata pārmaiņām, kuru dēļ dzeramais ūdens pasaulē kļūst par aizvien dārgāku resursu, kā arī veicināt lietussūdens un notekūdeņu atkārtotu izmantošanu Baltijas jūras un tās baseina saudzēšanai. Projekta partneri ir gan Kurzemes plānošanas reģions, gan Saldus novada pašvaldība.

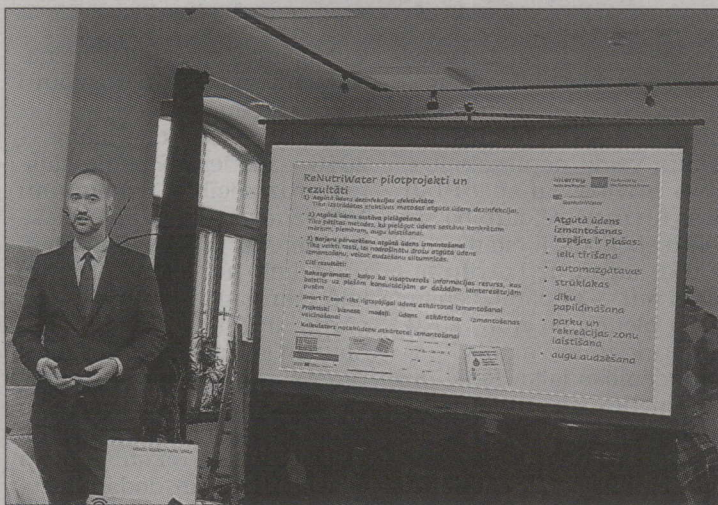
"Latvijā patlaban grūti iedomāties, ka varētu trūkt dzeramā ūdens, tāpēc mēs ar to rīkojamies izšķērdīgi," sarunas ievadā sacīja Kurzemes plānošanas reģiona projektu vadītāja Aija Neilande. "Tomēr citas valstis ar tikpat labu situāciju jau ierobežo dzeramā ūdens nepamatotu patēriņu, piemēram, Zviedrijā vasarās nedrīkst dārzus un skvērus laistīt ar dzeramo ūdeni, Dānija pēta iespējas, kā attīrīt notekūdeņus ūdenraža ražošanai. Attīstot lietussūdens un notekūdeņu atkārtotas izmantošanas metodes, mēs risinām ne tikai dzeramā ūdens deficīta problēmu, bet arī mazinām applūšanas un Baltijas jūras piesārņojuma riskus."

Ilgtspējīgas lietussūdens apsaimniekošanas eksperts Jurijs Kondratjenko nepieciešamību pamatoja ar meteorologu datiem: Kurzēm ilgtermiņā vasarās kļūst garāki karstuma viļņi, nokrišņu summa gan palielinās, bet vairāk aukstajā periodā, kad tas tiek mazāk izmantots; savukārt vasaras kļūst sausākas. Tāpēc tiek meklēti veidi, kā uzkrāt lietussūdeni, novēršot applūšanas riskus pārbagātu nokrišņu gadījumos un nodrošinot to pieejamību sausuma periodos.

Eksperts minēja vairākus risinājumus, kas piemēroti gan privātai apbūvei, gan publiskajā infrastruktūrā. Piemēram, viensētās lietussūdeni var krāt dīķi vai tā sauktos lietussūdzos — dobēs ar mitrummīlošiem augiem,

JURIJS KONDRATJENKO informatīvajā kampaņā *Sasmel izlieto ūdeni!* piedalās ar praktiskiem ieteikumiem lietussūdens racionālai izmantošanai.

OSKARS PURMALIS pierādīja, ka ne viss notekūdeņos ir tikai slikts un nederīgs.

kas uzsūc un attīra lietussūdeni. Pilsētvidē lietussūdeni mēdz radīt problēmas, ja ir necaurīdīgs ielu segums, caur kuru ūdens nespēj nonākt zemē. Ne tikai Eiropā, bet arī Latvijā pilsētās gar ielām sāk ieviest filtrējošās joslas — zālienu vai apstādījumus, kas zemāki par ielas segumu un uztver un novada nokrišņu ūdeni.

Waterman projektā izstrādāta ideja par lietussūdens strūklaku O. Kalpaka laukumā. SIA *Saldus komunālserviss* ūdenssaimniecības vadītājs Jānis Blūms stāstīja, ka rezervuārs zem strūklakas un notekūdeņu sistēmas uzlabojumi varētu mazināt vai pat novērst teritorijas pieautoostas applūšanu un uztvertu nokrišņus, kas plūst pa Strīķu ielu; lietussūdens ne tikai apgādātu strūklaku, bet arī būtu izmantojams apstādījumu laistīšanai, ko tagad dara ar dzeramo ūdeni.

Tiesa, šādas strūklakas izbūve maksā dārgi, tāpēc idejas īstenošana atlikta, meklējot iespējas tai piesaistīt publisku finansējumu.

Notekūdeņu atkārtota izmantošana, iespējams, daudziem šķiet grūti iedomājama.

Tomēr Latvijas Universitātes Vides tehnoloģiju laboratorijas vadītājs, ģeogrāfijas zinātņu doktors Oskars Purmalis, iespējams, ne vienu vien klausītāju šokēja, atklājot, ka Spānijas gurķi un tomāti, ko pērkam un ēdam, nereti ir laistīti ar attīritiem notekūdeņiem, jo Eiropas valstis, kas izjūt dzeramā ūdens trūkumu, jau sen ieviesušas tehnoloģijas notekūdeņu atgriešanai aprītē.

Pēc zinātnieka teiktā svarīgi notekūdeņus dezinficēt, lai tajos nebūtu patogēnu un mikropiesārņotāju, un pielāgot to sastāvu paredzamajai izmantošanai, jo tādējādi var samazināt, piemēram, augsni noplicinoša mākslīgā mēslojuma izmantošanu dārzeņu audzēšanai, — atstājot notekūdeņos augu augšanu stimulējošu ķīmisko sastāvu. Tas gan ir sarežģīts, skrupulozs darbs, tomēr ilgtermiņā — ar labu rezultātu. Tāpat attīrīti, dezinficēti notekūdeņi būtu racionāli izmantojami komunālajās saimniecībās, jo ir izšķērdīgi ar kvalitāti, attīrītu dzeramo ūdeni mazgāt ielas kā daudzviet Latvijā. ☑

Purva sārtvaidzes izaugušas brangas

Sākums 1. lpp.

Pēc tam salasīto ieber tīrāmajā mašīnā. Tādas ir divas — viena atšķiro lielākos grūžus, bet otra — mazumu. Atliek tikai izņemt dažas stīgas vai zariņus, un produkts ir fasējams. Starp citu, rupjo frakciju tīrītāju uztaisīja saimnieces dēls Uldis.

Pērn raža bija maza, jo krusa apsita ziedus, tādēļ saimniece priecājas, ka daba šogad kompensējusi zaudējumus. Mitruma dzēvenēm netrūka, tās izaugušas brangas — dažas pat lielākas par ikšķi. Ceri tagad īpaši mitri, jo salnu naktis ogas laistīja.

Vietējie patērētāji par apsaulšajām nesūdzas, jo mīkstās ogas šķiet saldākas, taču iepircēji no Polijas tādas brāķē. Citviet dīķi pilni, bet ūdens ņemšanas vietas *Dzērvēnīte A* laukmalēs — izsmelti.

Labi izaugušas arī krūmmellenes. Tām purvā patīk. Vienu lauka malu bieži apskādē pavasara salnas, tādēļ stādi no turienes izrakti un iesēdināti citur. Jāņem vērā dabas kaprīzes, lai iegūtu lielāku ražu. Krūmmellenes gan lielākoties nolasa pašlasītāji.

Pirms ziemas ir svarīgi, lai krūmmellenes nomet lapas. Tā ir garantija, ka krūms labi pārlaidīs ziemu. Ja tās tomēr atsakās laikus *iet gulēt*, aplej ar kālija mēslojumu.

A. Muša stāsta, ka zemnieku saimniecībā šī ir dzērvēņu 27. sezona. Pirmajos piecos ogu nebija, jo stādiem bija jāieaugas un tie jāravē. Purvā tagad trīs saimnieku ogas, jo atsevišķi lauki viņai, dēlam Uldim un meitai Dainai. Savukārt krūmmellenes lauku papildina ar pašu stādiem, Uldis tos iemācījis izaudzēt. ☑

TĪRĀMĀ MAŠĪNA. Tā ir pirmā no agregātiem, ko saimniecībā nopirka, lai samazinātu roku darbu. Iekārta atsijā abortējušās ogas, zariņus un lapas, sietam cauri tiek vien retā.

FOTO — DAINA MARCINKUS

FOTO — ZANE SPROGE